

Акт

лісопатологічного обстеження лісових насаджень філії «Черкаське лісове господарство» Державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України», в яких планується проведення заходів поліпшення санітарного стану лісів

29.09.2023р.

м. Черкаси

Комісія в складі: головного спеціаліста відділу лісового господарства, охорони і захисту лісів Центрально – Західного міжрегіонального управління лісового та мисливського господарства ЛІСОВОЇ Аліни, начальника відділу діагностики ДСЛП «Херсонлісозахист» ДОМАНЧУК Олени, інженера - лісопатолога відділу нагляду та прогнозу ДСЛП «Херсонлісозахист» ВОВКА Володимира, начальника відділу лісового господарства філії «Черкаське лісове господарство» ДП «Ліси України» СТРИХИ Віктора, лісничого Дахнівського лісництва БАСАРАБА Олександра, лісничого Тясминського лісництва ПЕРЕПЕЛИЦІ Романа, в присутності представників місцевих органів самоврядування, провели з 25 по 29 вересня 2023 року лісопатологічне обстеження лісових насаджень філії «Черкаське лісове господарство» ДП «Ліси України», в яких планується проведення заходів з поліпшення санітарного стану **на 2024 рік**, а саме **суцільних санітарних рубок, на загальній площі 60,0 га.**

ДЕРЖАВНЕ СПЕЦІАЛІЗОВАНЕ ГОСПОДАРСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО «ЛІСИ УКРАЇНИ» є правонаступником прав та обов'язків ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА «Черкаське лісове господарство» (наказ Держлісагентства лісових ресурсів України «Про припинення ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА «ЧЕРКАСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО» від 28.10.2022р. № 928), згідно якого ДП «Черкаське лісове господарство» припинене шляхом реорганізації, а саме приєднане до ДЕРЖАВНОГО СПЕЦІАЛІЗОВАНОВОГО ГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА «ЛІСИ УКРАЇНИ» (ФІЛІЯ «ЧЕРКАСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО»).

Правонаступництво всього майна, усіх прав та обов'язків ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА «ЧЕРКАСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО», згідно «ПЕРЕДАВАЛЬНОГО АКТУ балансових рахунків і оборотних активів, зобов'язань, матеріалів лісовпорядкування та документів, які підтверджують речові права на земельні ділянки, нерухоме майно та інше ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА «ЧЕРКАСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО», затвердженим наказом Державного агентства лісових ресурсів України від 30.12.2022 №1259 «Про затвердження передавального акту державного підприємства «Черкаське лісове господарство», після приєднання до ДЕРЖАВНОГО СПЕЦІАЛІЗОВАНОВОГО ГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА «ЛІСИ УКРАЇНИ» (ФІЛІЯ «ЧЕРКАСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО») переходить до ДЕРЖАВНОГО СПЕЦІАЛІЗОВАНОВОГО ГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА «ЛІСИ УКРАЇНИ», згідно наказу Державного агентства лісових ресурсів України «Про закріплення майна за філією «Черкаське лісове господарство» від 30.12.2022 № 169.

Таксаційна характеристика оглянутих ділянок відповідно матеріалів базового лісовпорядкування 2014 року (без додавання віку на рік рубки)

Лісництво (урочище)	Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, гектарів	Номер підвиділу	у тому числі площа, можлива для експлуатації	Коротка таксаційна характеристика насадження відповідно до матеріалів лісовпорядкування							Категорія захисності
						склад	вік, років	повнота	бонітет	середня висота, метрів	середній діаметр, сантиметрів	запас деревостану, куб. метрів на 1 гектар	
1	2	3	4	5	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Тясминське	243	24	3,9	(2)	1,8	10Сз	70	0,60	1	24	28	331	2
Всього:			3,9		1,8								
Дахнівське	31	14	0,3		0,3	10Сз	76	0,80	1А	28	40	500	2
Дахнівське	31	16	35,0	(4)	8,5	10Сз	65	0,70	1А	26	32	400	2
Дахнівське	34	9	0,2		0,1	10Сз	76	0,80	1А	27	28	480	2
Дахнівське	34	10	27,0		24,1	7Сзк3Сз+Дз+Гз	96	0,60	1	27	40	380	2
Дахнівське	78	1	25,0		20,8	8Сз2Дз	140	0,50	2	29	52	310	2
Дахнівське	110	11	4,2		4,4	9Сз1Дз+Бп	85	0,70	1А	29	40	450	2
Всього:			91,7		58,2								
Потребує ССР по філії				60,0 га									

В результаті обстеження встановлено:

Лісові насадження філії «Черкаське лісове господарство» ДП «Ліси України» ослаблені будь – якими природними чинниками, а саме: посуха, різке зниження ґрунтових вод, висока температура повітря, сильні вітри, що призводять до вітровалів, в результаті чого дерева згодом вражені стовбуровими шкідниками та хворобами лісу, часто призводять до ряду послідовних негативних змін в лісових екосистемах, викликають повне або часткове порушення біологічної стійкості насаджень, втрату приросту та інші негативні наслідки.

Шкідливість комах і збудників хвороб виявляється у порушенні структури крон, частковій або повній втраті хвої, зменшенні або відсутності приросту, зменшенні стійкості до дії вітру та інших чинників, погіршенні санітарного стану дерев або їхньої загибелі, впливі на генеративну сферу дерев, а також – на якість лісової продукції, зокрема деревини.

Одним із заходів покращення санітарного стану лісів, зменшення небезпеки поширення осередків стовбурових шкідників та хвороб лісу є вчасне проведення санітарно – оздоровчих заходів. Цей своєчасний захід дає змогу отримати певні обсяги ділової деревини до того, як вона погіршила якість унаслідок пошкодження комахами та ураження дереворуйнівними

грибами – супутниками заселених дерев, які викликають враження заболонною синьою гниллю (офіостома), що розвивається в ходах комах у заболонній частині стовбура.

Відповідно до «Санітарних правил в лісах України», в рубку відводяться не тільки відмерлі і сухостійні екземпляри, які пошкоджені шкідниками і хворобами лісу, а й навіть відмираючі дерева з ажурною кроною, укороченою хвосою та зміною кольору хвої до світло – зеленого або жовтувато – зеленого, пошкоджені шкідливими організмами.

Незважаючи на проведені санітарно-оздоровчі заходи, загальна площа насаджень Дахнівського та Тясминського лісництв філії «Черкаське лісове господарство» ДП «Ліси України» з порушеною і втраченою біологічною стійкістю значно зменшилась, але не зникла зовсім.

Напредставлених для оглядусоснових ділянкахвище вказаних лісництвахспостерігаються розладнані насадження з галявинами площею 0,1 га, з різким зниженням повноти до критичної, утворенівибірковими санітарними рубками минулих років в період масового враження стовбуровими шкідниками -короїдами:верхівковим короїдом і великим сосновим лубоїдом, вусачами: чорним сосновим, рагієм ребристим і кореневим коротковусим й златкою синьою сосною.До речі, треба відмітити, що в кварталі 31 виділі 16(4) Дахнівського лісництва спостерігали «стрижку пагонів» - ознаки додаткового харчування великого соснового лубоїда, який є одним із найбільш агресивних видів шкідників сосни.

Дерева сосни з дуже ажурною кроною, із жовтувато-зеленою хвосою, де відсутній приріст,суховершинні та із всиханням більше половини скелетних гілок по всій висоті крони, дерева сосни з поодинокими механічними пошкодженнями кореневих лап або стовбурів більше ніж на 2/3 периметра, в наявності повалені дерева старого сухостою.

По всіх оглянутих соснових ділянках Дахнівського та Тясминського лісництвах спостерігаємо дерева з ранами раку – сірянки (смоляний рак), які розрослись вздовж і по окружності стовбурів протягом багатьох років. Є рани витягнутої форми, кора на ранах відшаровується, засохла в повітрі живиця, яка виділялась із зруйнованих смоляних ходів, надала ранам характерне чорнувато – жовте забарвлення. Рани раку – сірянки розташовані в середній і верхній частині стовбурівпід кронами, що призвело додатково до сильного ослаблення дерев, на яких спостерігається зрідження крони із жовто – зеленою та червоною глицею, суховершинність, відсутність приростів.

На обстежених ділянках на деревах сосни Дахнівського та Тясминського лісництв філії «Черкаське лісовогосподарство» ДП «Ліси України»спостерігається інтенсивне розмноження рослини – напівпаразита омели австрійської. Присутні дерева з омелою III категорії санітарного стану,відмираючі та загиблі - IV – VI категорії санітарного стану, із блідо – зеленою, червоною та відсутньою глицею, суховершинні, без приростів, під дією вітрів на зріджених ділянках із нахилом нижньої та середньої частин стовбура понад 30 градусів від вертикальної осі, з дугоподібно зігнутими стовбурами, з локальним відшаруванням кори, пошкоджені стовбуровими шкідниками (короїди, вусачі, златки).

При огляді відмічаємо, омела австрійська, вкорінюючись в гілках соснових верхів, запускаючи свої корені глибоко під кору, розрослась у вічнозелені напівпаразитні кулясті «кущі», отримуючи воду і мінеральне живлення від дерев, на яких живе, спричинила суттєве зниження енергії росту деревостану, є причиною зниження довговічності насаджень, призводячи до часткової або суцільної суховершинності й усихання дерев. Вона (омела) є одним із найлютіших ворогів зелених (здорових) соснових насаджень, яка здатна з часом знищити наймогутніше дерево.

Нині відбувається вражаюче розповсюдження цієї рослини – напівпаразита по лісовим насадженням філії «Черкаське лісове господарство» ДП «Ліси України» (осередок омели австрійської обліковується по філії).

Згідно п. 24 «Санітарних правил в лісах України», «дерев з рослинами-напівпаразитами (омелою) III-VI категорій санітарного стану підлягають вирубуванню».

На хвойних ділянках Дахнівського лісництва в кварталі 34 виділі 10, в кварталі 78 виділі 1 відмічаємо враження деревдереворуйнівними грибами - з виходом плодових тіл соснової губки по стовбурах на різній висоті, що викликає червоно – буру корозійну ядрову гниль. Гниль в стовбурі має форму циліндра, що закінчується виступами різної довжини. Протяжність гнилі становить 5-7 м. Поки на ураженому дереві не з'являються плодові тіла, воно зовні не відрізняється від здорового.

Також спостерігається наявність на стовбурах «тютюнових» сучків і потовщень, що свідчить про розвиток гриба в середині дерева. Це грибовий патоген, що викликає захворювання дерев, яке зазвичай називають червона кільцева гниль або біла плямочка, яка являється серцевинною.

Гнилі соснової губки заподіюють значної технічної шкоди, знижуючи вихід ділових сортиментів. При великих розмірах гнилей в стовбурі втрати ділової деревини можуть досягати 100%. У багатьох випадках уражена деревина не годиться навіть на дрова, так як її теплотворна здатність різко знижується.

Дерев дубів характеризуються дуже ажурною кроною, дрібним листям, відмічається розрідженість та інтенсивна суховершинність від 2/3 до 100% крони. На ділянках присутня немала кількість дерев дуба без приростів, невідповідні за віком таксаційним показникам (по висоті та діаметру). Наявні стовбури цих дерев з масовими та всихаючими водяними пагонами, що свідчить про втрату біологічної стійкості деревостану.

По дубовим деревах поодинокі спостерігається вихід плодових тіл трутовиків на висоті дерев до 8 м, які є збудником стовбурових гнилей листяних деревних порід. Були виявлені плодові тіла справжнього трутовика, який викликає білу «мармурову» ядрову – заболонну стовбурову гниль.

Ще дубові дерева вражені некрозно – раковими хворобами: поперечним раком, коли рана охопила 100 % периметра стовбура та східчастим з ранами в одному або в кількох місцях понад 1/2 периметра стовбура.

Під час обстеження на деревах листяних порід, під корою були виявлені характерні ходи для вусачів. Через них інфекція не тільки проникає в середину, але і активно поширюється по всьому дереву.

На обстежених ділянках Дахнівського лісництва, згідно перелікових відомостей, залишені дуби в недостатній кількості. Залишати по цьому лісництву життєздатні дерева дуба звичайного як насінники цінної лісоутворюючої породи діаметром більше 28 сантиметрів:

в кварталі 34 виділі 10 не менше 4 штук дерев дуба на 1 гектар,

в кварталі 78 виділі 1 не менше 5 штук дерев дуба на 1 гектар,

в кварталі 110 виділі 11 не менше 7 штук дерев дуба на 1 гектар.

Таким чином, в обстежених насадженнях філії «Черкаське лісове господарство» ДП «Ліси України» відібрані в суцільну санітарну рубку ділянки, на яких спостерігається втрата біологічної стійкості насаджень, критична повнота деревостанів у результаті проведених вибіркового санітарних рубок минулих років по причині ослаблення лісових насаджень комплексом екологічно - кліматичних факторів: аномально висока весняно –

осіння температура повітря, засуха, зміна гідрологічного режиму ґрунтів, вітровал, а також інтенсивного пошкодження ослабленого насадження стовбуровими шкідниками та враженням хворобами лісу:

- на всіх представлених соснових ділянках Дахнівського й Тясминського лісництв спостерігається пошкодження короїдами - верхівковим, великим сосновим лубоїдом, синьою сосною златкою та вусачами чорним сосновим, рагієм ребристим та кореневим коротковусим;
- на ділянках Дахнівського лісництва в кварталі 34 виділі 10, в кварталі 78 виділі 1 враження дерев сосни дереворуйнівними грибами – сосною губкою;
- на всіх соснових ділянках враження поодиноких дерев раком – сірянкою;
- вражає розповсюдження омели австрійської - дерева сосни, заселені рослиною – напівпаразитом понад 30 відсотків крони;
- присутні дерева дуба звичайного вражені поперечним раком, східчастим раком, з виходом плодкових тіл трутовиків, збудників стовбурових гнилей, пошкоджені стовбуровими шкідниками – вусачами.

Стовбурові шкідники заподіюють фізіологічну шкоду живим деревам, оскільки ходами перерізають їхню провідну систему та переносять збудників хвороб, заподіючи технічну шкоду деревам та заготовленій деревині. Тому вся пошкоджена стовбуровими шкідниками частина хвойних дерев IV - VI категорій санітарного стану вражена заболонною синьою гниллю дереворуйнівних грибів, які розвиваються в ходах комах у заболонній частині стовбурів. Посиніння деревини хвойних дерев пов'язано з патогенним грибом офіостомой.

Пошкоджені насадження є небезпечними об'єктами розповсюдження осередків вторинних шкідників та хвороб лісу в суміжних насадженнях. Довготривале знаходження насаджень в такому незадовільному санітарному стані призведе до виникнення масових осередків вторинних шкідників.

Характер всихання насаджень куртинний та суцільний. Тип всихання – різкий та поступовий.

Впредставлених для огляду соснових насадженнях Дахнівського лісництві філії «Черкаське лісове господарство» ДП «Ліси України», площа ділянки, згідно інструментальної зйомки, має відхилення від площі таксаційного виділу, про що вказано в акті розбіжностей:

Дахнівське

від 15.06.2023. квартал 110 виділ 11 площа виділу 4,2 га змінено на 4,4 га, згідно інструментальної зйомки.

Для наведення належного санітарного стану лісів, з метою запобігання розповсюдженню хвороб та шкідників лісу, недопущення втрати технічної якості деревини, провести **суцільну санітарну рубку загальною площею 60,0 га** по лісництвах:

Дахнівське – 58,2 га

квартал 31 виділ 14 площа 0,3 га, квартал 31 виділ 16(4) площа 8,5 га, квартал 34 виділ 9 площа 0,1 га, квартал 34 виділ 10 площа 24,1 га, квартал 78 виділ 1 площа 20,8 га, квартал 110 виділ 11 площа 4,4 га

Тясминське лісництво – 1,8 га

Квартал 243 виділ 24(2) площа 1,8 га.

Запроектовані заходи провести згідно вимог:

- «Санітарних правил в лісах України», затверджених постановою КМУ від 27 липня 1995 року № 555 (в редакції постанови КМУ від 26 жовтня 2016 року № 756 та Постанови КМУ від 09.12.2020р. № 1224);
- ст. 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» (зі змінами та доповненнями);
- статті 39 Закону України «Про тваринний світ» (зі змінами та доповненнями);
- заліснення зрубів провести згідно діючих нормативів з дотриманням Правил відтворення лісів, затверджених Постановою КМУ від 01.03.2007 р. № 303.

Вивезення деревини з насаджень здійснювати одночасно з її заготівлею.

Очистку лісосік провести, дотримуючись Правил пожежної безпеки в лісах України.

Підписи:

Головний спеціаліст відділу лісового господарства, охорони і захисту лісів Центрально – Західного міжрегіонального управління лісового та мисливського господарства

Начальник відділу діагностики ДСЛП «Херсонлісозахист»
Інженер – лісопатолог I категорії відділу нагляду та прогнозу ДСЛП «Херсонлісозахист»

Начальник відділу лісового господарства філії «Черкаське лісове господарство» ДП «Ліси України»

Лісничий Дахнівського лісництва

Лісничий Тясминського лісництва

Представники органів самоврядування:

 А. ЛІСОВА

 О. ДОМАНЧУК

 В. БОБК

 В. СТРИХА

 О. БАСАРАБ

 Р. ПЕРЕПЕЛИЦЯ

Перший заступник сільського голови
Секретар сільської ради,
веконвонену

 М. ПОНОМАРЕНКО

 Н. ЧИНАК